

Wie de AfD verbiedt, maakt een einde aan de democratie

Posted on 19 februari 2026 by Gastauteur

Door Harald Martenstein

Vorige week werd in het Thalia Theater in Hamburg in een fictief 'Prozess gegen Deutschland' de kwestie van een mogelijk verbod van de politieke partij Alternative für Deutschland (AfD) behandeld. Journalist Harald Martenstein (vroeger voor Der Spiegel, nu voor die Welt en Bild) hield voor een overwegend links publiek een vlammend betoog tegen zo'n verbod.

Wynia's Week publiceert zijn toespraak hier in zijn geheel.

We spreken hier eigenlijk in een soort schijnproces over het verbod op een partij waarop in West-Duitsland 20 procent van de mensen gestemd heeft, en in Oost-Duitsland 35 tot 40 procent. We hebben het dus eigenlijk over het einde van de democratie en de vervanging ervan door iets anders. De mening van grote en nog steeds groeiende delen van de bevolking zal in de toekomst geen rol meer spelen in de politiek. Hoe moet dat nieuwe systeem eigenlijk heten? Gereguleerde democratie? Onze democratie? U kunt vast wel een betere naam bedenken.

Ja, u hebt gelijk met de gedachte die bij velen van u nu waarschijnlijk opkomt. Ja, het zou beter geweest zijn als de nazi-partij destijds verboden was. Of een poging daartoe enig nut had gehad, weten we natuurlijk niet. Maar de zogeheten machtsovername uit 1933 was zonder meer een catastrofe en een voorbode van nog meer catastrofes. Eigenlijk moeten we toch alles in het werk stellen om dat te voorkomen.

De strijd tegen rechts is een strijd tegen de democratie

Ik heb een paar vragen voor u. De eerste vraag: zijn de termen rechts en radicaal-rechts echt min of meer synoniem? Ik vraag dit omdat beide termen in linkse debatten vaak door elkaar worden gebruikt. Strijd tegen 'rechts': is dat hoe de strijd voor de democratie moet heten? Het is een strijd tegen de democratie.

Rechts en links zijn sinds 1789 de twee fundamentele politieke stromingen in alle democratische staten. Rechtse politici verwerpen een socialistisch economisch systeem. Ze verdedigen ondernemerschap. Ze hechten waarde aan tradities. Ze beschouwen het gezin als een goed model en ze houden van hun land. Ze haten het niet. Rechtse politici hebben tegen de nazi's gevochten en de voorloper van de EU gesticht. Dat waren De Gaulle, Adenauer en Churchill. Voorbeelden van rechtse politici uit de recentere geschiedenis zijn Margaret Thatcher en Ronald Reagan. U bent tegen deze mensen, oké. Maar wilt u serieus hun opvattingen verbieden? Dan bent u een tegenstander van de democratie. Dat zou u dan ook moeten toegeven, aan uzelf en aan de wereld.

U zult tegenwerpen dat u met uw oproep tot een verbod niet rechtse politici van de oude stempel zoals Adenauer of Reagan op het oog had. U doelt op het populisme, een nieuwe variant van rechts die overal in de westerse wereld is opgedoken, niet alleen in Duitsland. Dat populisme wint terrein onder kiezers die voorheen op middenpartijen of gematigd linkse partijen stemden – in het geval van Duitsland de christelijke CDU/CSU, de socialistische SPD en de liberale FDP. Deze kiezers voelen zich niet langer vertegenwoordigd door de traditionele partijen.

De meestal in negatieve zin gebruikte term 'populisme' suggereert dat het een vergissing zou zijn om bij het regeren belang te hechten aan de goedkeuring van de bevolking. Maar het is juist dit idee – dat alle macht door de wil van de meerderheid

gerechtvaardigd moet worden – waarop onze grondwet stoelt. Door partijen die een meerderheid kunnen behalen te verbieden, ontnemen we de staat zijn legitimiteit en maken we er een autoritair regime van. Daarvoor moeten we dan wel heel goede redenen hebben. Bijvoorbeeld een tegenstander die zelf ook de democratie wil afschaffen. We moeten in een noodtoestand terecht zijn gekomen.

Om de democratie te verdedigen kun je haar ook afschaffen

De cruciale vraag is of zo'n populistische partij al dan niet legitieme doelen nastreeft. Het gaat er niet om of u en ik deze doelen onderschrijven. Een niet-legitiem doel zou bijvoorbeeld zijn het afschaffen van de vrijheid van meningsuiting, bepaalde bevolkingsgroepen fundamentele rechten ontnemen of partijen verbieden die door de machthebbers als ontwrichtend worden beschouwd. Een niet-legitiem doel is dus precies het doel waar je met je verbod op uitkomt. Je kunt om de democratie te verdedigen haar namelijk ook afschaffen.

Sterker nog, deze rechtvaardiging – dat we de democratie redden – was historisch gezien een van de populairste argumenten onder degenen die haar hebben afgeschaft. Bent u bekend met de historische Anti-Rechtse Beweging? Die moet u wel kennen. Onder deze naam werden in 1957 in China bijna twee miljoen mensen gearresteerd – 'burgerlijke elementen', onder wie veel intellectuelen – en opgesloten in werkkampen. Velen van hen werden daar vermoord. Het doel van de Anti-Rechtse Beweging was om China te transformeren in een éénpartijstaat. Want echt, er bestond tot 1957 een meerpartijenstelsel onder Mao Zedong. De strijd tegen rechts maakte een einde aan die onzin, en in een aantal redevoeringen is hier ook al gezinspeeld op het verbieden van de christelijke partijen. Het Chinese model.

Het is legitiem om te pleiten voor een restrictief migratiebeleid

Partijen die lijken op de AfD hebben al in meer dan een dozijn Europese landen deel uitgemaakt van regeringscoalities, of ze hebben regeringen gesteund, bijvoorbeeld in Scandinavië. Ze zouden binnenkort ook in Frankrijk en Groot-Brittannië aan de macht kunnen komen. U zou moeten inzien dat Duitsland opnieuw een afwijkende weg ('Sonderweg') inslaat.

Nu een andere vraag: Is het legitiem om te pleiten voor grondwetswijzigingen? Dat moet wel legitiem zijn, want de Grondwet is sinds 1949 meer dan vijftig keer gewijzigd of aangevuld. Is het legitiem om te pleiten voor een restrictief migratiebeleid? Dat moet wel legitiem zijn, want zulk beleid wordt gevoerd in boven alle verdenking verheven democratische staten als Denemarken en Australië. Is het legitiem om de EU te willen verlaten? Groot-Brittannië, absoluut niet fascistisch, heeft dat gedaan. Is patriottisme legitiem? Willy Brandt was een zelfverklaard patriot. Echt hoor, dat was hij.

Laat ik het nog eens herhalen: bij al deze vragen gaat het niet om goed of fout. Het gaat er simpelweg om of iets in een democratie wel of niet toegestaan moet zijn. Het is een kenmerk van democratische staten dat het spectrum van wat politiek toelaatbaar is, heel breed is. Dus, ook al strookt het niet met uw aard, u zult moeten accepteren dat in een vrij land met vrije verkiezingen de dingen niet altijd lopen zoals u wilt. Als dat te veel van u gevraagd is, ligt het probleem bij u, niet bij degenen die er anders over denken dan u.

Als u wilt dat de AfD verboden wordt, zult u moeten bewijzen dat die partij het land in een ander systeem wil onderbrengen. Bijvoorbeeld door alle partijen uit te schakelen die het wereldbeeld van de AfD niet delen. Dus, ik herhaal mezelf, door in feite te doen wat een aantal van u graag zouden willen doen. Maar tot nu toe is er geen bewijs dat de AfD heeft opgeroepen tot een verbod op haar politieke concurrenten.

Extreemrechtse onzin van individuele partijleden is geen reden voor een verbod

Voldoende reden voor een verbod is in elk geval niet dat individuele partijleden extreemrechtse onzin uitkramen. Dat kunnen we makkelijk aantonen. Ik verwacht dat we daarvan in de komende dagen nog veel te horen zullen krijgen.

Ik zal u even helpen. Hier zijn een paar ronduit schandalige citaten. Ze zijn allemaal keurig gedocumenteerd.

Citaat 1: ‘Wat we in dit land nodig hebben, zijn moedige burgers die de rode ratten terugjagen naar waar ze thuishoren, in hun holen.’

Citaat 2: ‘We willen niet langer voortdurend aan ons verleden herinnerd worden door wie dan ook, niet door Washington, niet door Moskou en niet door Tel Aviv.’

Citaat 3: ‘We hebben geen oppositie nodig, we zijn al democraten.’

Citaat 4, het laatste: ‘Ik ben een Duitse nationalist en eis onvoorwaardelijke gehoorzaamheid.’

Walgelijk, absoluut. Ik weet zeker dat sommigen van u het laatste citaat al herkend hebben. Dat waren niet de woorden van de AfD’er Björn Höcke, maar van Franz Josef Strauss, de voorzitter van de CSU die in 1980 bijna bondskanselier werd. Willy Brandt zat naast hem in het kabinet. Dat Willy Brandt geen nazi was, wist u waarschijnlijk wel. Strauss was ook geen nazi, alleen een reactionair; anders had Willy Brandt nooit naast hem gezeten.

‘Nazi’ is iedereen die niet gelooft in het socialisme of woke

De voorzitter van de Groene Partij, Felix Banaszak heeft een paar dagen geleden in de podcast van mijn *Welt*-collega Paul Ronzheimer gezegd dat de AfD in de traditie staat van de nationaalsocialisten. Datzelfde zou hij misschien ook zeggen over Strauss, Ernst Jünger, Boris Palmer of zelfs de Kerstman. Het is ondertussen wel duidelijk dat ‘nazi’ een modern containerbegrip is voor iedereen die niet in de overwinning van het socialisme gelooft of in woke.

De nazi’s waren anders dan de rechts-conservatieven. De nazi’s hadden een militie, namelijk de SA, die op straat jacht maakte op linksen. Ze maakten er geen geheim van dat ze op oorlog uit waren. Het waren uitgesproken antisemieten. Racisme was hun ideologie. Ze wilden geen andere republiek. Ze wilden helemaal geen republiek, maar een totalitaire staat met hun Führer aan het hoofd.

In 1990 formuleerde de Amerikaanse auteur Mike Godwin een sociaal-psychologische theorie. *Godwins Law* geldt nu als empirisch bewezen. Hij stelt dat sinds 1950 wereldwijd in elke wat grotere discussie op een bepaald moment een vergelijking met de nazi’s opduikt. Deze vergelijking heeft niets te maken met de feitelijke geschiedenis, maar eerder met de wens van de spreker om zijn tegenstander af te kappen.

Angela Merkel werd al door Hugo Chávez met de nazi's vergeleken. U weet wel dat er nogal wat verschillen zijn tussen Heinrich Himmler en AfD'er Alice Weidel. Een openlijk lesbische vrouw zoals Alice Weidel, die bovendien een relatie heeft met iemand van een ander ras, zou onder de nazi's in een concentratiekamp zijn beland. Wie alle rechtse mensen nazi's noemt, alleen omdat ze niet links zijn, is historisch gezien echt een analfabeet. Maar dat zou nog zo erg niet zijn. Onwetendheid is heus geen misdaad. Wat ik u kwalijk neem, is dat u best weet wat u doet. U weet dat u het Vierde Rijk niet probeert te voorkomen, maar dat u alleen uw politieke concurrentie wilt uitschakelen.

Wie de AfD klein wil houden hoeft maar een paar echte problemen aan te pakken

De AfD-kiezers, althans de meesten van hen, willen geen nieuwe Hitler. Ze willen zoiets als een nieuwe Helmut Schmidt. Het zou kinderspel zijn om de AfD klein te houden. Het enige wat je hoeft te doen, is een paar problemen aanpakken – echte problemen, waarvan u het bestaan waarschijnlijk tot uw laatste ademtocht zult ontkennen. Pas de migratie aan aan de economische mogelijkheden van dit land. Zorg voor een veiligheidsniveau zoals we dat in 2010 hadden. Zorg ervoor dat onze scholen goed functioneren en de economie concurrerend is. Meer is niet nodig. Is dat fascisme voor u?

Ik denk dat u verdrongen hebt dat in de Sovjet-Unie in naam van het socialisme negen miljoen mensen zijn vermoord of van de honger zijn omgekomen. U hebt met succes de miljoenen slachtoffers van Pol Pot en Mao verdrongen. In Venezuela werden na de gemanipuleerde verkiezingen van 2024 24 demonstranten, onder wie minderjarigen, zonder gerechtelijke procedure op straat geëxecuteerd door de troepen van Maduro. Als Trump dat had gedaan, zou er een storm van verontwaardiging zijn opgestoken. Links is goed, rechts is het kwaad. Zo simpel is het niet.

De cruciale scheidslijn ligt tussen autoritaire regimes en regimes waarin iedereen dezelfde burgerrechten heeft. Het maakt niet uit waar je politiek staat, of je de regering geweldig vindt of verafschuwt. Wie zich aan de wet houdt en geen geweld gebruikt of van plan is te gebruiken, is veilig en de politie zal 's ochtends vroeg niet aan de deur staan. Dank u wel.

Deze toespraak is eerder gepubliceerd op de website van het Duitse conservatieve

weekblad Junge Freiheit.

Vertaling uit het Duits: Willy Hemelrijk

***Wynia's Week** brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week, **156 keer per jaar**, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. Doet u (weer) mee?Hartelijk dank!*